

Sygn. akt IV CSK 31/18

POSTANOWIENIE

Dnia 5 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z wniosku J.J. i Ja. J.

przy uczestnictwie [...]

oraz z wniosku A.O.

przy uczestnictwie [...]

o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 5 czerwca 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania B.G.

od postanowienia Sądu Okręgowego w R. z dnia 6 lipca 2017 r., sygn. akt IV Ca
..../17,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 6 lipca 2017 r. Sąd Okręgowy w R. oddalił apelację uczestniczkę postępowania B.G. od postanowienia Sądu Rejonowego w K. z dnia 27 września 2016 r. W motywach rozstrzygnięcia wskazał, że małżonkowie J. nieprzerwanie od dnia 17 marca 1977 r., jako samoistni posiadacze władali spornymi działkami, nabywając ich własność przez zasiedzenie z dniem 18 marca 2007 r. Podzielił stanowisko Sądu Rejonowego, co do tego, że nie sposób przyznać przymiotu samoistnego posiadacza A.O. oraz jej córkom.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez uczestniczkę postępowania B.G. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w postaci konieczności odpowiedzi na pytania: 1) czy możliwe jest istnienie sytuacji, w której w odniesieniu do tej samej nieruchomości gruntowej (całej) dwóm różnym grupom osób, nie będących współwłaścicielami, przysługuje przymiot posiadania samoistnego zmierzającego do zasiedzenia, a jeśli tak, to czy obie grupy takich posiadaczy mogą korzystać z domniemania przewidzianego w art. 339 k.c. oraz mogą nabyć własność nieruchomości (udziału lub wydzielonej części) w drodze zasiedzenia, w razie spełnienia warunku odpowiedniego czasu posiadania nieruchomości; 2) czy brak weryfikacji faktu, podstaw, zakresu, czasookresu i okoliczności posiadania zasiadywanej nieruchomości przez poprzednika prawnego jednego z uczestników sprawy o zasiedzenie, żądającego stwierdzenia nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie na jego rzecz i wywodzącego swój tytuł posiadania tej nieruchomości od uzyskania posiadania od tego poprzednika prawnego, może stanowić nierozpoznanie istoty sprawy. Nadto podniosła, że zachodzi konieczność określenia kryteriów, jakie pozwolą odróżnić niewyjaśnienie lub niepełne wyjaśnienie okoliczności faktycznych od nierozpoznania istoty sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne

zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia tych wymagań.

Sformułowane przez skarżącą zagadnienia nie mają charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz są osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i są pytaniem w tej właśnie sprawie. Argumentacja skarżącej ogranicza się do przedstawienia własnego poglądu prawnego w opozycji do stanowiska Sądu Okręgowego, który na podstawie oceny całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego uznał, że małżonkowie J. nieprzerwanie od dnia 17 marca 1977 r., jako samoistni posiadacze przez 30 lat władali spornymi działkami nabywając ich własność przez zasiedzenie z dniem 18 marca 2007 r., a nie sposób przyznać przymiotu samoistnego posiadacza A.O. oraz jej następcom prawnym. Sąd Okręgowy zaznaczył, że nie wykazała ona bowiem, od kiedy i na jakiej podstawie posiadanie przez jej rodziców, a następnie przez nią i jej dzieci miałoby taki charakter, ponadto po jej stronie brak było psychicznego

elementu posiadania spornych działek jak właściciel. Zakładanie, zatem w zagadnieniach prawnych mających stanowić podstawę przyjęcia skargi do rozpoznania, że Sąd Okręgowy nie zweryfikował charakteru posiadania poprzedników prawnych skarżącej, które miało w jej przekonaniu charakter samoistny, nie znajduje oparcia w motywach zaskarżonego orzeczenia.

Bogactwo stanów faktycznych, implikujące niuansowanie oceny prawnej w zakresie kwalifikacji posiadania, jako samoistnego lub nie mającego takiego charakteru, w tego rodzaju sprawach przez sądy powszechne, nie stanowi problemu prawnego powstałego na tle konkretnych przepisów prawa, których rozstrzygnięcie niezbędne dla sprawy, stwarza realne i poważne trudności, przekraczające poziom występujący zwykle w przypadku każdego procesu decyzyjnego sądu orzekającego w konkretnej sprawie. Istotne znaczenie dla kwalifikacji posiadania jako samoistnego lub zależnego i dokonania subsumpcji pod określoną normę prawną, ma dokonanie uprzedniej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, będących podstawą ustaleń faktycznych, a więc kwestie usuwające się spod kontroli sądu kasacyjnego (art. 398³ § 3 k.p.c.). Skarżąca zasady tej nie respektuje, formułując zagadnienia prawne i budując argumentację skargi w znacznej mierze, na kwestionowaniu ustalonego przez sądy *meriti* stanu faktycznego.

Ponadto, w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że dopuszczalne jest zasiedzenie udziału we współwłasności. Dochodzi do niego wówczas, gdy nieruchomość była przedmiotem prowadzonego do zasiedzenia współposiadania dwóch lub więcej osób. Współposiadanie nieruchomości prowadzące do nabycia przez zasiedzenie idealnej części nieruchomości może mieć miejsce nie tylko wówczas, gdy każdy ze współposiadaczy korzysta z każdej rzeczy, lecz również wtedy, gdy każdy ze współposiadaczy uważa się za posiadacza samoistnego posiadanej części, której nie da się fizycznie wydzielić (por. m.in. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 1968 r., III CZP 106/68, OSNCP 1969, nr 6, poz.108, z dnia 8 lipca 1969 r., III CZP 41/69, OSNCP 1970, nr 7-8, poz. 121, i z dnia 26 stycznia 1978 r., III CZP 96/77, OSNCP 1978, nr 11, poz.195). Nie ma zatem potrzeby ponownego zajmowania przez Sąd Najwyższy stanowiska w tym przedmiocie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono również, że przez pojęcie „nierozpoznania istoty sprawy” (art. 386 § 4 k.p.c.) należy rozumieć niezafatwienie przedmiotu sporu, czyli nierozstrzygnięcie o żądaniu stron, całkowite zaniechanie wyjaśnienia istoty lub treści spornego stosunku prawnego. Wykładnia językowa, systemowa i funkcjonalna tego zwrotu pozwala na przyjęcie, że wszelkie inne wady rozstrzygnięcia, dotyczące naruszeń prawa materialnego, czy też procesowego (poza nieważnością postępowania i nieprzeprowadzeniem postępowania dowodowego w całości) nie uzasadniają uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Tego rodzaju braki w postępowaniu dowodowym i uchybienia prawu materialnemu popełnione w procesie subsumpcji powinny być w systemie apelacji pełnej załatwiane bezpośrednio w postępowaniu apelacyjnym (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003, nr 3, poz. 36, z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2012 r., II CZ 141/12, Monitor Prawniczy 2013, nr 15, str. 815).

Ubocznie zauważenia, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że nieskorzystanie przez sąd z regulacji art. 386 § 4 k.p.c. jest, efektem, czynności podjętych na wcześniejszych etapach postępowania, nie zaś przyczyną zarzucanej wadliwości rozstrzygnięcia, nie może być, zatem postrzegane, jako uchybienie przepisom prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2012 r., IV CSK 166/12, M.Pr.Bank. 2013/10/42, z dnia 9 maja 2013 r., II CNP 72/12, nie publ. i z dnia 6 lutego 2015 r., II CSK 317/14, nie publ.).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

kc

jw